

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülei Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Közgyűlés előtt.

Udvarhelyvármegye folyó hó 18-án tartja rendes őszi közgyűlését.

A gyűlés tárgysorozatában számos oly pont van, mely aktualitásánál s a nemzeti küzdelemmel való szoros összefüggésénél fogva méltán megérdemli a törvényhatósági bizottsági tagok fokozott érdeklődését.

Nem akarom a tárgysorozat valamennyi pontját ismertetni s jelentőségét fejtegetni, csak egy pár kérdéssel kívánok e helyütt foglalkozni: azokkal tudniillik, a melyek az aktuális politikai kérdésekkel való összefüggésük következtében jelentősebbek és érdekesebbek.

Itt van mindjárt a második pont. A belügyi ügyvivő azon rendelete, melylyel a törvényhatóságnak az önkéntes adók és ujoncok elfogadása kérdésében hozott korábbi határozatát megsemmisíti. Más vármegyék már rég megadták a feleletet erre a rendeletre. Megadták úgy, ahogy a magyar alkotmány s a nemzeti becsület követelte. Hazafias lelkesedéssel s a törvények igazi értelmében hozott határozataikban kimondják, hogy a törvénybe foglalt alkotmány-biztosítékot pusztán miniszteri rendeletekkel megsemmisíteni s az állam érdekére hivatkozva épen az állam ellen intézni vakmerő támadást, nem lehet. Elhatározták, hogy egyetlen még el nem kobzott alkotmánybiztosítékunkat a felülről jövő önkény ellenében minden rendelkezésükre álló törvényes eszközzel, ha kell a legmesszebb menő áldozatok és a legsúlyosabb szenvedések elvállalása árán is megvédelmezik.

Nem akarom most tüzetesen kifejteni, hogy miért nem lehet hatálya az önkéntes adó és önkéntes ujonc elfogadását megtagadó törvényhatósági határozatot megsemmisítő miniszteri rendeletnek, hiszen régebben eléggé kifejtettem már ezt e lapok hasábjain s eleget irtak e kérdésről ugyanitt mások is. Csak azt kívánom kiemelni, hogy oly kormánynak, a melytől az országgyűlés bizalmát megvonta, amely hónapokon át e parlament működésének lehetetlenné tételével bujkál a felelősségrevonás elől, nem csak a kényszer útján behajtott adókhoz nincs joga, de nincs joga az önként befizetett pénzekhez sem. Az ilyen kormány az állam pénzéből egy

fillért sem vehet igénybe s az állampolgárok közül senkit sem vehet föl a katonai kötelekbe. Adóbehajtás alatt pedig csak a rabulisztika érthet egyedül végrehajtás útján való adóbehajtást, mert a törvény helyes magyarázata s a szó helyes értelme szerint az is behajtás, ha elfogadom és rendeltetési helyére juttatom az önként fizetett tartozást.

A helyes álláspont tehát világos. A törvényhatóság, ha igazán törvényhatóság és nem a mindenkor kormányok akarat nélküli eszköze akar lenni, megmarad korábbi határozatánál és az önként kínált adókat el nem fogadja, az önként jelentkező ujoncoknak besorozásánál közre nem működik.

Fontos és a kedélyeket mélyen felháborító kérdés a póttartalékosok behívása. Hogy mennyire törvénytelen ez az eljárása a kormánynak, azt már szintén kifejtettük régebben. A törvényhatóságnak ebben a kérdésben is a törvény igazi, rabulisztikától ment magyarázatát kell elfogadnia. És meg kell gondolnia azt is, hogy az ujoncmegajánlás és megtagadás a nemzetnek oly sarkalatos joga, hogy azt efféle sakkhúzásokkal, a minő a póttartalékosok behívása, nem lehet megsemmisíteni. A törvények öröül rendelt törvényhatóságok nem nyújthatnak segédkezet a legfontosabb alkotmánybiztosíték kijátszására.

A mai viszonyok között ez a két kérdés a legfontosabb a közgyűlés tárgysorozatában, mert ezeknek miként való eldöntésétől függ az, hogy a vármegye részt vesz-e az alkotmány védelmében vagy csatlakozik-e az alkotmány megsemmisítésére törekvő, minden hatalomnak pártjára álló, hazafiatlan és meggyőződéstelen semmikhez.

Sajnos, nagyon sok a törvényhatóság tagjai közt az egyéni önállósággal nem bíró, hivatali hatalommal bárhova hajlítható, vagy egyéb szerződéses viszonyban fogva a kormány kezében levő és a tudatlan, tehát tekintélyek után futó elem s így félni lehet attól, hogy Udvarhelyvármegye ismét fejet hajt a törvénytelen hataolm előtt és ezzel a törvényhatóság elfeledkezik szép és magasztos hivatásáról s a törvények oltalmazójából azok megrontója lesz.

Hogy ez meg ne történhessék, legyen ott a közgyűlésen min-

den bizottsági tag, aki ad még valamit a hazaszeretet intelmeire s akit hazafias meggyőződésétől nem lehet hatalmi szóval vagy kilátásba helyezett előnyökkel eltántorítani.

Dr Pál Ernő.

— A függetlenségi párt és az általános választói jog. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt hétfőn Polónyi Géza, a párt e heti soros elnökének vezetése alatt nevezetes határozatot hozott. Apponyi Albert gróf nagyhatású beszéd után beterveztette a következő határozati javaslatot:

„Kimondja az országos függetlenségi és 48-as párt, hogy a párt-programjában levő parlamenti reformnak s ennek keretében az általános szavazati jognak megvalósítására teljes erejével törekszik annélkül, hogy akár az alkotmány védelmének elsőrendű kötelességeit, akár a nemzeti törekvések érvényesítéséért való harcot ezért háttérbe szoríttatni, vagy az ezen célokra alakult szövetséget megbontani engedné.” (Zugó helyeslés, éljenzés és taps.)

Az elnök a határozati javaslatot Kapotsffy Jenő felszólalása után, egyhangulag elfogadottnak jelentette ki. E szerint tehát a függetlenségi és 48-as párt határozott állást foglalt ismételten az általános választói jog mellett s minden alaptalan gyanúsítások elesnek, melyeket a megfizetett tollak ok nélkül reá szórtak és bizonyára — szennyes feladatuknál fogva — ezután is szórnak.

A politikai helyzetről.

Igéret és való.

A kormány és főispánjai fő- és fiókprogramjaikban sok tetszetőset ígérnek. Sarkalatos ígéretek a parlamentáris, törvényes kormányzás, az annyira hangoztatott általános választói jog és a kormányzottak anyagi boldogulása.

Valóságban pedig úgy oldják meg ezen kérdéseket, hogy a népképviselők által támogatott kormány mellőzve a parlamentáris alapelveket, a nemzetet valójában képviselő ellenzéket leszorítja a tevékenység teréről, ránehezedik az országra. A kormány egyetlen ellenőrzőjét, az országgyűlést szóhoz nem engedi jutni, azt minden alkalommal, nem is indokolva eljárását, elnapolja. Kizsákmányolja ezen, nálunk korlátnak alá nem vetett királyi jogot. A nemzet pedig, ha a törvényesség terén akar maradni, kénytelen tűrni, bár a történelem sorol fel eseteket, midőn királyi intézkedés ellenére, az országgyűlés együtt maradt. Ilyen volt egy 48-ban,

mert ugyanaznap, mikor az országgyűlés kimondotta az együttmaradást, utazott le Kossuth Lajos Ceglédre és onnan tovább, hogy a nemzetet fegyveres ellenállásra szólítsa. De most egyetlen erős várunk a törvény. E mögé kell huzódnunk és bármennyire döngöti is a Fejérváry-had, azt elhagynunk nem szabad.

A népbolondító kormánynak minden lépése nevetségbe fulad. Az ország alkotmányát fentartó elem, a hazafias polgárság ellenállásán megtörik minden erőszak, bár a kormány minden eszközhöz kész folyamodni, csak hogy a magyar nemzetet és a magyar nemzet törvényes ellenállását megtörhesse. Jogokat ígér, csak hogy elvehesse azokat, melyek megvannak. Osztálygyűlöletet űz, nemzetiségeket lázít, csak azért, hogy míg azok egymással harcolnak, lebonthassa a magyar alkotmány várfalát. Törvényesnek mondja magát, és ugyanakkor a képviselőházat elnapolja, hogy annak ujonc- és adómegszavazási jogát kijátszva, maga részére kaparintsza. Törvényellenesen 12 főispánnak rendelte el az önkéntes adók és ujoncok beszédését. Egy ostoba követ ha rádobunk a víz síma tükrére, hullámokat ver fel és hova-tovább nagyobb gyűrűket ír le, de ez sem képződik a végtelenig, hanem megtörik a közelben fekvő sziklában. A kormány intézkedései is ilyen hullámokat idéztek elő, de megtörik a nemzet ellenállásán.

Szepes, Kolozs, Zemplén, Hont és Pestvármegye ujonnan kinevezett főispánjai mondtak le a nemzeti ellenállás következtében. Abauj-Torna vármegye alispánja Rakovszky István ellen megindított bűnvádi eljárás fiaskót vallott, mert a független bíróság indokolása szerint is az alispán a törvénytelen rendeleteket nem köteles végrehajtani.

De egy sem oly nevetséges a jogtipró kormány ígéretei közül, mint az általános szavazati jog behozatalának ígérete. Több ízben kimutattuk, hogy a függetlenségi párt minő küzdelmek árán követelte hosszas multon keresztül a szavazati jog kiterjesztését, mert azáltal látta a nép boldogulását és a párt erősítését. Kimutattuk, minő szívóssággal tagadta meg azt a kormány és annak gyökerét képező szabadelvűpárt.

Kimutattam, hogy Kristóffy és társai miként vetették fel e kérdést, hogy ezáltal osztályharcot idézzenek elő és miként vonták bele az uralkodót, ki pedig alapjában fázik minden ilyen radikális-alkotmányos intézkedéstől. Jó előre megjósoltam, hogy a kormánytól a népjogok kiszélesbítését nem várhatjuk, annak keresztülvitelére komolyan nem tö-

rekszik. És mi történt? Kossuth Ferenc hírlapi cikkében meggyőzte a közvéleményt és a koalíciós ellenzék, hogy olyan jogot, melyet az ország lakossága ohajt, a király ajánl, visszautasítani nem lehet.

De most Fejérváry ijedett meg az általa felidézett szellemtől és hogy ez az ígéret testet ne öltse, az országgyűlést összejövetele előtt elnapolja. A nemzetközi vezetők pedig, ha jó eleve nem tudták volna és nem dijaként, de elvéért dolgozó harcosai lettek volna a népjogoknak, ugyan kiábrándulnának. Most volna az ideje átlátniok, hogy jogtipró kormánytól jogot nem várhatnak.

Ami a nép anyagi boldogulását illeti, azt úgy hiszem alig éri el más, mint a nemzetközi szociálisták vezetői, napszámra tüntető tagjaik, no meg a főispánok és a kormányt támogató megvásárolt lapok.

Miniszter tanács.

A kormány ilyen viszonyok között pedig féluton nem akarva megállni, azt ajánlja a koronának, hogy vagy fogadja el a kormány lemondását és megfelelő engedmények árán bizza meg a koalíciót a kormányzással, vagy az erőszak alkalmazását engedje meg, mely áll a törvényhatóságok feloszlatása és úgy adó, mint ujoncozás kényszer útján beszédéből.

Glosszák.

Az általános hadkötelezettség elvénél fogva ma minden arra való állampolgár katona, sőt katona a kevésbbé alkalmas is, mert szükség esetén ezt is föl lehet használni. De még a tényleges szolgálatra teljesen alkalmatlan is lerója honvédelmi kötelezettségét, mert pénzszolgáltatást, hadmentességi díjat fizet. Ha ezt az elvet megfordítjuk, akkor el kell ismernünk, hogy minden katona egyszersmind polgár is,

ki a katonai szolgálat teljesítésével éppen polgári köteletségét rója le. Nem végez fontosabb munkát, mint az állam bármely polgára, ki két keze vagy szelleme munkájával viszi előbbre nemzetét a haladás útján. A katonaságot külön kaszt-nak, külön zárt szervezetnek tekinteni ma már nem lehet. Nincs tehát semmi értelme annak, hogy a katonai személyek által elkövetett büntetendő cselekmények fölött ne a polgári bíróság, a közönséges törvények szerint, hanem különleges katonai bíróság, külön törvények szerint ítélkezzék.

A katonai büntető törvény nálunk különben sem törvény, mert azt az országgyűlés meg nem szavazta, a király nem szentesítette és ki nem hirdették. Kétszeres sérelem tehát, hogy a magyar állam területén, magyar állampolgárokkal szemben alkalmazzák.

Kassa városa átírt Udvarhely vármegyének, hogy csatlakozzék az országgyűléshez intézett azon felirathoz, hogy a katonai egyének által elkövetett bűncselekmények fölött ne a katonai, hanem a rendes polgári bíróság s ez is a többi állampolgárookra egyaránt kiterjedő büntető törvények szerint ítélkezzék. Ha ez az eszme megvalósulhatna, jelentékenyen haladnánk a szabadság egyenlőség felé s a népjogok is erősödének. Kíváncsiak vagyunk, hogyan fognak az átirattal szemben viselkedni azok, akik unos-untalan a népjogokkal hozakodnak elő, midőn arról van szó, hogy a megtámadott alkotmányt meg kell védeni.

Az általános választói jog ügyében is van átirat. Nem kételkedünk, hogy a törvényhatóság egyhangúlag fogja követelni e jelentős reform megvalósítását. Talán nem fognak felre húzódni e kérdés elől a haladópárti urak sem.

A nagyidai cigányok azzal juttatták várukat a már menekülőben levő osztrkok kezébe, hogy utánuk kiállottak: „Deiszen, csak ne fogyott volna el a puskaaporunk, még jobban is megvertünk volna benneteket.” Ilyen cigánybeszéd az, amit harmincegy évvel ezelőtt az u. n. szabadelvű párt és hirdet most a szintén ugynevezett „haladópárt”. A nemzet gyöngé, a nemzet gyáva, a nemzet szegény, a nemzet meg sem moccanhat saját védelmére, ha még szegényebbé, még gyöngébbé akarják tenni, sőt életére törnek. Ilyen kiáltásoktól hangzik erdő, mező, város, ilyen hangon siránkozik a helybeli haladópárt egyik vezető embere. Már a cigányok esete is bizonyítja, hogy nem okos politika az ellenség előtt saját gyöngeségeinket feltárni. Az egész dologban az az egy vigasztaló, hogy az illető nagyon kicsiny ember ahhoz, — bármily nagy E-vel írja a nevét — hogy a hangja messzire elhasson s az ellenpárton bátorságot, itthon pedig lehangoltságot keltsen.

*

A helybeli haladók gazdajuktól, a fódarabonttól tanulnak. Fenyegetőznek. Azt mondják, majd a mi nyelvünkön fognak velünk beszélni. Üres fenyegetőzés. Ők legfőleg a dodonai jóslatok nyelvén beszélnek, de az igazság, a lelkesedés nyelven soha!

*

A király csak uralkodik, de nem kormányoz. Az utóbbit alkotmányos államban elvégzik helyette a törvény szellemében a miniszterek. Mihelyt a király kormányoz, uralkodása mindjárt nem alkotmányos. Ez a distinctio alkotmányosan gondolkodó ember előtt magyarázatra nem szorul. Haladó pártinak hiába magyarázod. . . .

*

Azt mondja egy ember, hogy a most folyó nemzeti küzdelemben a király kezében van a hatalom s a nemzet gyöngé. Csodálatos perversitás, hogy ez az ember nem a gyöngébbnek fogja pártját, hanem az erősebbet védi.

p. e.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Olvasóinkhoz.** Nagy napokat élünk. Ezeréves alkotmányunkat, nemzeti önállóságunkat Bécs ismét ostromolja. A szabad sajtóban van egyedüli biztosítéka hazafias küzdelmünknek. Az igaz függetlenségi ujságokat a kormány és felfogadott béresei még a leggaládabb preszszióval sem bírták elnémitani. Székely anyavárosunk és vármegyénk egyedüli tiszta 48-as függetlenségi hírlapja: a „Székely-Udvarhely”, amely sokszoros előnyt nyújt előfizetőinek. Politikai tekintetben a „Székely-Udvarhely” megbízható, törhetetlen hazafiságtól sugallt őszinteséggel tájékoztatja olvasóit a közléről érdeklő dolgokról. Kibővült tartalmából okulást nyer a Székelyföld sorsa iránt érdeklődő minden hazafi. Előfizetési ára pedig oly csekély, hogy azt a legszerényebb viszonyok között levő polgártársunk is megszerezheti magának. Negyedévre (három hónapra) 2 K 50 fillér. Előfizetések a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalához Székelyudvarhelyt, (Kossuth Lajos utca) intézendők.

— **Halálozások** Sándor János gör. kath. lelkész szombaton d. u. 4 órakor tüdőgyulladás következtében 37 éves korában meghalt Szenterszébent községben, hol 11 évig volt pap. Igen vendégszerető és nagy méhészt volt. A községben olvasókört alakított és igyekezett az ifjúságot magyar hazafias érzésben gyarapítani.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYAI.

A közmondásos Lóláb.

Midőn az emberi fufang párosulva a gonosszággal, elkezd valami szentügy körül garázdálkodni, himes takaróba burkolódik s úgy settenkedik a jóhiszemű emberek körül, hogy megejtse őket szándékának. Mikor aztán az emberek átlátnak a szítán, így kiáltanak fel: „kilátszik a Lóláb”. Sajnos, hogy sokszor már késő a felismerés.

Hogy az okos, nemes és büszke lovat, habár a lábánál fogva is, miért keverte a közmondás olyan társaságba, én megmondani nem tudom. Pedig jó lenne tudni az eredetét. Mig azonban valaki az eredetét felkutatja, jó lesz gyakrabban vizsgálni az eseteket, melyek rávallanak arra a közmondásbeli Lólábra, mert ma már legio a számuk és fajtájuk. Egyszer nagy ur, vagy vándor árva, siketnéma, szegény, rokon stb. stb., de mindig ember képében kísért. Máskor könyv, füzet, röpirat, törvény javaslat, ujság stb. stb. alakjában lopózik a jók társaságába.

Epen azért nem árt, gondolatom szerint, a közmondásos Lólábat úgy általánosságban megrajzolni a közmondások eseteiből, hogy aztán ki-

ki az előtte jelentkező fajtát felismerhesse.

A természetes lólábról mindenki tudja, hogy az egyujju. Az új hoszsu és saruszerű körme, vagyis patája van. Ez a láb való a gyors és kitarító futásra, munkára. A közmondásos Lólába pedig bizonyára hosszú szintén, mert mindenütt elsőnek érkezik, de már ujja legalább is lábánként őt, melyek pata helyett keztyűs tokjába visszahúzható, alkalmoszerűen kilökhető, tigris-szerű körömmel vannak fegyverezve az ugynevezett karommal. Ez a láb már kaparintásra, ragadozásra vall. Sőt voltak esetek, mikor a szegény áldozat azt hitte, hogy annak a Lólábnak nem őt, de 10, 20, sőt 30 körme is volt és örvendett, hacsak karmolást szenvedett s nem járt úgy, mint a galamb a héjja karmaival. A mint mondtam a közmondásos Lóláb keztyűs kézzel jár s érintésére azt hiszi az ember, hogy kézfogás, még pedig a finomjából. Lenne csak az a Láb is, mint az igazi láb, csupasz és patás, akkor senkit meg nem tévesztethetne Lábával. De így, hej! de sok embert leszedett már az a Lóláb emberlábáról!

A közmondásos Lólábat azonban könnyebb észre venni cselekedeteiből, mert azokat nem tudja úgy lóvá

tenni. És ma márigazán ha egy Lóláb megjelenik valamelyes alakban, az értelmesebbje az embereknek azt kezdi vizsgálni, mit miért tesz.

De sajnos sok még az olyan ember, — nem szólva az irástudatlanokról — kiket jobban meghat egy rikitószínű álarc, meg egy réztányéros nagy dob, mint a természetes jó ábrázat és a meggyőződés bölcs, mérsékelt hangja.

Jó szerencse, hogy a közmondásos Lólábnak cselekedetei, nem természetes fejkormányok, hanem hamis.

És épen ezért midőn az a Ló, mely elindul hamis Lábbal és gondolkozik hamis fejjel, talán épen Szamár fejével, még ha a legjobb abrak izgatja is, kétféle módon futhatja be pályáját — mint azt a közmondásos Lólábak története mutatja.

Vagy oly ügyes és ravasz, mint Rebeka volt Jákóbbal együtt, midőn Ézsaut játszták és nyertesek lettek, de ehez az uthoz rendesen sok idő s csaknem számár türelem kell, vagy pedig gyorsan akarván hozza jutni az abrakhoz, felfuvalkodva indul pályájára.

A második mód kezdődik nagyhangú fellépéssel, mely az első percekben imponál is az embereknek. Meghökkennek és ezt az a közmon-

dásos Lóláb sikernek ítélve, fel is fuvalkodik — mint a haramia, mikor „pénzt vagy életedet” kiáltására, bár fegyvere se volt, az utas átadta pénzét. — Midőn pedig az emberek az első ámulatból magukhoz térnek s nem akarják tovább is lóvá tétetni magokat, dühöng, rug, kapál, eszeveszetten száguld, mintha természetes ló vadult volna meg; (ebben megint hasonlít a természetes lóhoz) mind addig, míg saját maga végzi ki magát, úgy belelégvén számár fejét egy kemény sziklába, hogy kilocsosan hig agyveleje.

Jól is rendezte úgy a természet, hogy a béka, ha ökor nagyságu akar lenni, pukkadjon ki és a Lóláb, mely számárfejjel hallgat, törje szét fejét.

Miután a közmondásos Lólábat általánosságban igyekeztem jellemezni, még csak arra hívom fel figyelmét az olvasónak, hogy ha az a lóláb speciálisan székelynek nevezné is magát és ha nem volna bátorsága egyedül bekopogtatni, hanem bizottságilag menne (oly termékeny a Lólábasság, hogy már bizottságra is telik), akkor se higgyen neki, hanem kiáltson: távoz tőlem Sátán!

Kérdés: ki találja ki, hogy városunkban és megyénkben amaz álarcos Lóláb legfrissebben milyen alakban rugkapálódzik?

—y.

Sándor István helybeli gör. kath. esperes egyetlen fiát vesztette el benne. Hat évvel ezelőtt elhalt felesége porai mellé helyezték örök nyugalomra hétfőn d. e. 9 órakor városunkban a gör. kath. egyház temetőjében. — Jakabházy Gábor székelyszereszturi főjegyzőt és feleségét Ilyés Juliát súlyos csapás érte. Leányuk Jakabházy Zelma, életének 19. évében e hó 12-én megszűnt élni Székelykeresztúron. Temetése az unitárius egyház szertartása szerint ma d. u. 2 órakor lesz.

— **Szaladó főispánok.** Igen érdekes cikkelyt ír Buday Barna, a Hazánk felelős szerkesztője az önértékes főispánokról, akik egyremásra ott hagyták a Fejérváry-kor many lealázó szolgálatát. Pallavicini Alfréd örgróf szintén beadta lemondását. Megelőzték ötlet: Teleki László gróf (Kolozs), Szentkereszthy Pál báró (Csik), Csáki László gróf (Szepes). Lemondott Tahy István is, hiába titkolják. Ugy jön vissza Abba-ziából, mint nyug. vármegyei aljegyző. Az ilyen gavaller urak nem tudják lenyelni a temetelen szidalmat és gyalázkodást. Nem tudnak kullancsmódra rákapaszkodni egy megalázó hivatalra, amelyen most a császári biztosság Magyarországon. Mert hogy valaki ráerőszakolja magát egy törvényhatóság nyakára, a jó magyar hazafiakat szuronyokkal kergesse szét és egy közmegevetett „méltóságot” viseljen: ez a magyar ember büszkeségével és önbecsérzetével nem fer össze. Ilyen a legelzüllöttebb, a magyar urak salakját képező emberről sem lehet feltételezni. Hogy valaki azt vallja államrendnek, amit a bécsi kirendeltség maroknyi csapa a akar szemben az alkotmány szellemével, az elő törvényével és a polgárok összességével; azután remegő, riakcsoló hangon hivatkozzék arra a „meggyőződésére”, hogy ő most nagyszerű áldozatot hoz a nemzetnek, erre bizonyos körökben azt szokták mondani: pihá!... És megis. Mit mondjunk mi, udvarhelyvármegyeiek, kiknek szeméi előtt a megyefőnökségben ott ül Ugron János? Fejérváryék elég mélyen lenyultak az udvarhelymegyei főispánért is, olyan izléshez, ahol az ételben talált hajsza nem szokta elrontani az étvágyat... Egy cseppet sem változatos. Ami másnak nem kellett, azt ő alázattal elfogadta. Hiába, a szeméiben levő cigarettavégek is — értékesülnek!... Gusztus dolga.

— **A farsang első mulatsága.** A helybeli fodrászok és fodrászegedek példás egyetértéssel csatlakoztak egymáshoz s megindították a mozgalmat a farsang első mulatságának rendezésére. Ezen estélyt 1906. január 7-én rendezik Bartha Miklós székel hazánkfia, a legnagyobb magyar publicista emlékére megindult gyűjtés gyarapítására és a helybeli szatén-alap javára. A hazafias fodrászok nemes célú mulatságát már most a közönség figyelmébe ajánljuk.

— **Szégyentáblára a hazaárulók!** Felemelő és öröndetes jelensége a legutóbbi napoknak, hogy a törvényhatóságok szívesen folytatják a harcot a megtámadott alkotmány védelmében. Ismét négy vármegye erősítette meg korábbi határozatait, a melyekkel az ellenállást proklamálta a kormány nemzetbomlasztó törekvéseivel szemben. Zalamegye igen helyesen bélyegzi meg a nemzeti ügy árulóit, akiknek nevét bele véseti a közgyűlési teremben felállítandó márvány táblára örök szégyenére az utódoknak és elretentő például a jövő nemzedéknek. Akik a szégyen, gyalázat halhatatlanságára pályáznak, azokat szívesen megörökíti Zalamegye közönsége. Fájdalom, Udvarhelymegyéből is kaphat a hazafias Zalamegye a

gyászvitézékből. Ezek még szégyenkezni sem tudnak, mert két „bizonyos” között szerkesztett sajtókuck arcpirulás nélkül henege a hazaárulás vadjával... Ehhez is izlés kell.

— **Adakozás Bartha Miklós sir-emlékére.** A f. december 3-án megtartott tea-estélyen megjelent hazafias közönség Bartha Miklós nagynevű publicistánk sir-emlékére Mátféfy Domokosné és Németh Albertné kezdeményezése folytán 120 koronát adott össze, mely összeg a „Magyarország” szerkesztősége címeire megküldetett. Ez összeg a következők adományából folyt be: Ugron J., Dr. Valentsik F. 10—10 K, Simó Mátyás, Dr. Kovácsy A., Dr. Pálffy J., Dr. Damokos Andor, Persián Jánosné, Becsek Aladár, Bontsik Sándor, Mátféfy Domokosné 5—5 K, Dr. Bodolla Gábor, X—y, N. N., Hargitta Nándor, Gábrovits Kornél, özv. Ugron Lázárné, Barabás András, Dr. Egyed Balázs, Dénes Samu, Dr. Szöllősi Ödön, Szöllősi Samu, Vajda Lajos, Gotthárd János, Fülöp István, Félégházy Antal, Vargha Ida, Németh Albertné 2—2 K, Demény Ferenc, Szabó István, Reicher Alfréd, Dr. Kassay Albert, N. N., Vajda Ferenc, özv. Török Pálné, Molnár Károly, Gáspár Balázs, Soly-mossy (állatorvos), Máté Pál, Zonda József, Barcsay Károly, Br. Orbán János, Nosz Gusztáv, Dr. Voith Gerő, Dr. Nagy Samu, Riemer Gusztáv, Farcady Albert, Fejes Áron, Szabó Árpád, Vári Albert, Szabó Nándor, Szarka Tivadar 1—1 K. Összesen 120 korona.

Főispánok és köpöládák. Egy haladóparti lapban igen érdekes hirdetés olvasható, amelyben a bécsi Erich & Schotten cég tesz ki magáért; jeleül annak, hogy a bécsi élelmesség igazán nagyobb szabású A hirdetés szövege a következő:

Főrendek és nemzeti kaszinói urak figyelmébe!!!

Magyar főispánok arcképeivel díszített köpöládák kaphatók
Erich és Schotten-nél
Bécs, Jasomirgott-gasse 15. szám.

Arról, hogy olyan köpöládák, amelyek a miniszterek arcképeivel volnának „díszítve”, kaphatók-e, a hirdetés mit sem szól. Lehet azonban, hogy ezek most vannak munkában és pár nap múlva kerülnek forgalomba.

— **A székelgyeleti bank csőd ügyében** a marosvásárhelyi kir. ítéltábla hétfőn kezdte meg a büntető felelővíteli tárgyalást, melyen Ugron Gábor és a többi érdekelt is megjelentek.

— **Nyilvános köszönet és nyugtázás.** A székeludvarhelyi ev. ref. Egyházi Értekezlet férfi és női választmányára közadakozás útján egy harmonium beszerzését határozván el, a nemes célra, a következő adományok folytak be. Első közlemény. Szakács Erzsébet és Istvánffy Róza ívén adakoztak: Mezey Nellike 3 K, Istvánffy Lajosné, Dr. Pál Ernőné, özv. Szabadiné, Dr. Bodolla Gáborné, Fernengel Gyula, Soly-mossy Endréné, Dr. Kovácsy Albertné, Vajda Lajosné, Dr. Horváth Károlyné, Szakács Mózesné, Barabás Jenőné, ifj. Galter János, Nándor Mózes, Nagy Irma, özv. Zakariás Ignácné, Barabás Andrásné 2—2 K, Keszler János, Szakács Gyula, Vajda Jakabné, Lengyel Józsefné, Dr. Valentsik Ferencné, özv. Pálffy Ferencné, Dr. Nagy Samuné, Ferenczy Ferencné, Szakács József, Pávelkáné, Macskásiné, Székely Dénes, Ferenczy Károly, Csanádi Zsuzsanna, Dr. Kovács Mórné, Farcádi Lajosné, özv. Tolvaly Zsigmondné, Becsek Aladárné, Gyertyanossy, János Gyuláné, Major Ferencné, Szakács Józsefné, Kiss Dánielné, Csép Ignácné, Kibédi Zsigmondné, Voith Gerőné, N. N., Haab Mártonné, Dr. Szemery Jánosné, Kele-

men Lajosné, Bartók Istvánné, Dr. Ráczkövy, Glatz Károlyné, Sándor Áron, Bodrogi István, Dr. Kassay F. Albert, özv. Valentsik Józsefné, Szentpétery Ferencné, Szakács Vilma, özv. Barabás Fábriáné, Szakács Áron, Dollnyiné, Dr. Soly-mossy Lajosné, Buda Gyuláné, Bagossy Béla, Barabás János, Németh Albertné, özv. Becsek, Nagy Zsigmond, Dorner Béláné, Szabó Andrásné, Katona Miklósné, Biró Sándorné, Ferenczy Ferencné, Ilyés Ferenc, Kassay József, Lukács Lajos, Ifj. Ferenczy Ferencné, Füle István, Folber Györgyné, Szakács Imréné 1—1 K, Nagy Miklós, N. N., Baláska Károlyné, Dimárné, Izsák Lajos, Szentpétery Józsefné, Csép Gergely, Kassay Dénes 60—60 fill., Siegmund 50 fill., Kóré Gergelyné, Olasz Gyuláné, László Andrásné, Bodor Pálné, Sándor Aronné, özv. Gábor Albertné, Varga Árpádné, Fischerné, Gáll Józsefné, Csoma Sándorné, Bodrogi Samu, Bodrogi Dénes 40—40 fill., Bodor Mihály 30 fill., Kandó Miklósné 20 fill. Összesen 106 kor 50 fillér. Fogadják a nemesszivű adakozók az Egyházi Értekezlet hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1905. dec. 8. Vajda Ferenc s. k. egyh. elnök. Paál Sándor s. k. pénztáros.

— **Brassói Hírlap.** Dr. Zakariás János országos képviselő, lapunk munkatársa a Brassóban megjelenő „Brassói Hírlap” felelős szerkesztését átvette. A lap az országos politikában a függetlenségi és 48-as irányt vallja s hirdeti tántoríthatatlan meggyőződéssel. Szívesen üdvözljük a minden hétköznapon megjelenő fegyvertársat, a kitünően szerkesztett Brassói Hírlapot!

Haladó-parti alakok.

III.

A dalnok Doktor.

„Nem vagyok híve a rápid haladásnak”: harsogja szüntelenül. Azonban ne tessék azt gondolni, hogy ez nála betanult frázis avagy vesz-szőparipa, melyre csak a jókedv magas csapongásában kapaszkodik fel. Nem! Ez az ő élettapasztalatainak leszűrt igazsága épúgy, mint az a másik elv, hogy *ő mindenkor kormányparti lesz*, még akkor is, ha — Uram ne vigy a kísértetbe! — Apontyit bizná meg ő felsége a miniszterelnökséggel. Ebből az elvből pedig egy rendkívül kényelmes élet-filozófiát lehet megállapítani. Nem törli a fejét a felett, hogy nagyobb változások esetén melyik párttal foglaljon állást. A föltétlen lelki nyugalom pedig a testi életműszerek zavartalan működését eredményezi. Egyszerűen pompásan hizhatik és így ma-holnap ő lesz a vármegye *legfontosabb* politikusa. És mert ennyire fontos, csakugyan nem haladhat gyorsan a saját lábain, hanem csak azon négylábuakéval, melyektől egy merész fordulattal átesapott az emberekhez.

Összetörte azt a közmondást, hogy „két dudás egy csárdában nem fér meg”. Lám ők ketten barátjával egy helyütt meg tudnak enni tíz személyre való tokányt és estétől reggelig képesek lefújni a „Kézmárk” felől suhogó szeleket. A barátságna megható példányai. Csak akkor vonult át egükön egy kis halvány felleg, mikor a patyikust a sorsnak valami kegyetlen ironiája, az ellenzékiség „mostoha sorsára” juttatta. De ezen felleg gyorsan széteszlott. Ismét Castor és Pollux lettek. Ez alatt a Doktor megalkotta Székelyudvarhely városának köztisztasági, egészségügyi szabályzatát és nyugodtan vizsgálta a városnak *legkeresettebb élvezeti cikkei*.

Kétszer kirándult a tanügy terére is. Két sógorát letelepítette a községi iskolába. Csak azt nem lehet megérteni, hogy a harmadikat miért feledte Lövétén? Ez igazán nem szép tőle!... Tövis.

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

Miután a nyert felvilágosítás alapján arról győződtem meg, hogy a „Székely Udvarhely” c. lapban el-lenem írt közlemények nem személyi, de politikai vonatkozásból s *igy tényleg nem érdekből íródtak*, kijelentem, hogy az „Udvarhelyi Híradó” utóbbi számaiban közzétett nyilttéri közleményeim félreértésen alapultak.

A tényállást így ismerve, sajnálatomnak adok kifejezést, ha a szerkesztőség által írt cikkekre Betegh Pál urnak adott válaszában az ő neve alatt fennálló üzlet érdekeit a legkisebb mértékig is sértettem volna, ez szándékomban nem volt, annyival inkább, mert Tanító-egyletünket közös érdekek kapcsolják jóhírű üzletéhez, mely összeköttetést továbbra is állandóan fenntartani szükségesnek tartom.

Gyerkes Mihály.

Nyilatkozat.

A fennebbi Nyilatkozat után kijelentjük, hogy nyilt levelünkben cégünk Gyerkes urat sérteni nem akarta, de ez nem is volt szándékunkban.

Belenyugsunk Szász Ferenc, Kriza Sándor és Lőrinczy Béla uraknak ez ügyben közölt nyilatkozataikba is. És amennyiben a nevezett három ur az ügy tényleges megvizsgálása után más nézetet volt, kijelentjük, hogy minket roszszul informáltak, avagy megtévesztettek. Ezt sajnáljuk.

Amennyiben pedig a kiadásunkban megjelenő „Székely Udvarhely” Gyerkes ur politikai ténykedéseit is bírálta, szükségesnek tartjuk kijelenteni e helyen, hogy cégünk e lapnak csupán a kiadója és mint ilyen annak szellemi részére befolyást nem gyakorolhat, abba bele nem avatkozik.

Betegh Pál és Társa.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujság-kiadó intézete.

Eladó tiszta borok.

Alólírott van szerencsém a nagy-érdemű közönség tudomására hozni, hogy Kossuth-utca 32. házszám alatti pincében Gyulafehérvár körül termelt hegyaljai boraim vannak eladók, u. m.:

1902. évbéli 6. 8 százalék fok erős hektója 70 K.
1903. évbéli 6. 4 százalék fok erős hektója 80 K.
1904. évbéli 8—9 fok közötti hektója 90 K.

Bármely nappali órákban megtekinthetők. A bor tisztaságáért és valódiságáért szavatosságot vállalok.

Hordóslag olcsóbb árak!

Rápolti Károly.

303. 1—3.

Árverési hirdetmény

Erked község előljárósága közhírré teszi, hogy Erked község tulajdonát képező, az erkedi vasuti állomástól mintegy 3 kolóméterre fekvő 1906. évi vágterben megbélyegzett s vevő által saját költségén levágandó, mintegy 600—800 öl fa, ölenkénti 6 korona kikialtási ár mellett Erked község házána folyó évi december 28-án d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.

Az árverés megkezdése előtt bá-natpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok is elfogadtnak.

Árverezői szándékozók az árvérés megkezdése előtt 400 korona bántpénzt készpénzben vagy érték-papírokban lefizetni tartoznak.

Árverezői feltételek Erked község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Erked, 1905. évi december 8-án.

Molnár János,
h. jegyző.

Hann Márton,
1—2 bíró.

Hirdetmény.

A „Kereskedő Ifj. Kör” helyiségei, főtér és Kossuth-utca sarkán levő egész első emelete
1905. április hó 24-éig kiadó.
Értekezhetni Csató Imre urnál
(Csató és Kun cég.)

A „Székely-Udvarhely” hirdetései eredményesek.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Fűszer, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borvíz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendtelenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, huykó képződéseiben, mézes huyárban, görvély- és mirigyda-gokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktár

SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

Aki társat, pénzt, kölcsönt stb. keres, o o o o o o o

Aki gyorsan és elő-nyösen házat-birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar,

Aki bármiféle ál-lást vagy fog-lalkozást keres, o o o

Aki lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, o o o o o o o

biztosan és leg-gyorsabban eléri cél-ját, ha igénybe veszi

„SZEKELY-UDVARHELY”
apró hirdetés rovatát.

NAGY KARÁCSONI VÁSÁR!

Mélyen leszállított árak mellett!

December hó végéig, esetleg míg a készlet tart.
85—120 cm. ruha gyapju-posztók ezelőtt 55 és 1 frt 20, most 35 és 60 kr.

120 cm. széles Angol ruha-posztó ezelőtt 1 frt 25 és 1 frt 40, most 56, 75, 85 és 95 krajcár.

Divatos blousnak valók 2—3 mtres darabban most 75, 85, 1 és 1 frt 20-ig.

Merina Delám szövet ezelőtt 40 kr., most csak 28 kr.

Finom francia gyapju Delám ezelőtt 90, most 55 és 65 kr.

Elsőrendű sport flanel 13 kr.

1 vég 23 métr kitűnő angol flanel vászon ezelőtt 9 frt. 50, most 5 frt.

1 vég 14 mtr 150 cm. lepedő-vászon ezelőtt 9 frt 80, most 6 frt 50 kr.

KARÁCSONI ÉS ÚJÉVI VÁSÁR

Karácsoni és újévi üdvözlések!

Helybeli színes és más művészi képes levelező-lapok, üdvözlő-kártyák nagy választékban vannak.

NÉVJEGYEK

a legújabb divat szerint, olcsó áron már most megrendelhetők.

Litografált névjegyek!

Névjegy - borítékok!

LEVÉLPAPIROSOK

diszes dobozokban őri-ási választékban, min-den igényeknek meg-felelő minőségben.

HEGEDÜK

hurok és mindenféle fel-szerelések. Fonográfok és gramofonok s ezekhez hengerek, lemezek és tűk.

Mesés- és képeskönyvek

elbeszélések, regények és diszművek diszes sorozatai.

Olcsó és diszes emléktárgyak!

Pénzes tárcák és erszények, szivar-, szivarka-, dohánytárcák és szelencék nagy választékban.

Diszes iskolai táskák, szijjak tolltartók nagy választékban.

KÉZITÁSKÁK

Írószerek, tolldobozok, diszes zsebben hord-ható és íróasztali

TENTATARTÓK,

valamint más szebbnél szebb emlék tárgyak.

RAJZESZKÖZŐK

Festékek, rajzminták, rajztömbök nagy választékban. — Színes ironok mindenféle változatban.

EMLÉK-KÖNYVEK

fénykép-és levelezőlap-albumok jegyzékkönyvecskék (notes) diszes kiállításban kaphatók.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA SZEKELYUDVARHELY

A DRAGOMÁN CÉG

tisztelettel tudatja a nagyérdemű közönséggel, hogy a Frölich-téle ujonnan épült üzletek baloldali részén a legnagyobb igényeknek megfelelő

KARÁCSONI ÉS ÚJÉVI BAZÁRT

nyitott. Valamint tisztelettel tudatja azt is, hogy a Kossuth-utcai főüzletében is minden né-ven nevezendő cikkek a legnagyobb választékban

A LEGMÉRSEKELTEBB ÁRON SZEREZHETŐK BE.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.